Należytość pocztowa opłacona ryczałtowo.
Rok 1. Łypeń 1935. Nr. 5.

CZERWIŃSKO-RUSKA PRAWDA

MISIACZNA ILUSTROWANA GAZETKA DLA NARODU.

Predpłata. Na rik 1 zł. 20 gr. Piw roku 60 gr.; kwartał 30 gr. **1 gazetka 8 groszy.**	Redakcja i Administracja **Kraków, ul. Długa 5.** Konto P. K. O. Nr. 407-850.	Reklamy: 1 stor. 50 zł. piw stor. 25 zł. czwert' stor. 15 zł.

SUMNA RICZNYCIA

W czerwni prypadaje własne ricznycia smerty Ministra Pierackoho, jakyj w mynułim roci paw u Warszawi z ruk jakychś neznanych złoczynciw. Z toji pryczyny riżni ruski towarystwa, lojalni dla Derżawy wystosowały pyśma zi zapewneniem lojalnosty Rusyniw. Zrobyły to towarystwa, jaki trymajut sia dawnych zwyczajiw i dawnoji ruskoji nazwy.

Łyst sławnoho staroho „Stawropigijskoho Instytutu" pry wołoskij cerkwi u Lwowi, prysłanyj do Komitetu ucztenia ricznyci bł. p. Ministra Pierackoho do ruk Prezydenta mista Lwowa, pysze tak:

„Stawropigijskyj Instytut, odna z najstarszych hałycko - ruskych kulturnych instytucyj u Lwowi, uważaje za swij horożańskyj obowiazok złożyty na Waszi ruky, jako predsitatela Komitetu dla ucztenia perszoji ricznyci smerty bł. p. Pierackoho, ministra wnutr. spraw Riczypospołytoji, Czołowika o wysokij duchowij kulturi i rozumnoho muża stanu — wyrazy wełykoho uznania dla Jeho zasłuh na poli myrnoho spiwżytia narodiw polskoho i ruskoho".

Takoż Centralna Rada Ruskoji Selańskoji Organizacji prysłała do Komitetu łyst, w jakim pysze:

„Centralna Rada Ruskoji Selańskoji Organizacii", wyskazujuczy uczutia i nastroji ciłoji hałycko - ruskoji suspilnosty, uważaje za swij obowiazok złożyty na Waszi ruky, jako predsidatela lwiwskoho komitetu ucztenia perszoji ricznyci smerty ś. p. Ministra Pierackoho, wyrazy hłubokoho hołdu dła wełykych zasłuh ś. p. Ministra na poli rozumnoji derżawnoji polityky i w organizowaniu pokojowoho spiwżytia w kraju narodiw polskoho i ruskoho".

Ne tilky ti organizacji, ne tilky hałycko - ruska suspilniśt, ałe ciłyj lojalnyj i do Polszczy na zawżdy prywiazanyj narid czerwińsko - ruskyj, de win tilky żyje, tak w Hałyczyni jak na Wołyni, pryłuczuje sia do spiwczutia i żalu, złożenoho Komitetowi. Nema u nas nikoho, chtoby ne osudyw ostro postupku tych złoczyńciw, jaki ne uszanowały polskoji włady i uważajuczy Ministra za woroha, pidnesły na neho złoczynnu ruku. Narid nasz ne maje żadnych stremiń protyw Derżawi a protywno chocze jaknajbilszoho zbłyżenia do Polszczy, jak to buwało za naszych batkiw i didiw za dawnych dobrych czasiw, tak i my tut uważajemo swoju Witczynu, swoju derżawu i swij jedynyj, ridnyj kraj. Czerwona Ruś bez wyimku i ciła chłopska ludnist, uważaje za sprawedływu i dobru dla naszoho narodu praciu wełykoho Ministra Pierackoho. Ciła też dawna Czerwona Ruś, dawna czerwińska Małopolszcza, skłoniuje hołowu pered wełykym Pomerszym.

Czy wojna w Italji?

Świt maw trocha spokoju po wojni. Nebohato, bo tilky 15 lit. Wid toho czasu zminyło sia w dekotrych krajach i znajszły sia taki, szczo im zachotiło sia znow znow znyszczenia wojennoho. Do takych nałeżyt w perszij linji Italja.

Ostatni widomosty prynesły nespodiwanku. Oto Italja widkłykuje swoich horożan z Abissynji (w Afryci) Wertajut tysiaczamy Italjici z toho kraju, de sia posełyły i spokijno żyły. Na rozkaz Mussoliniоho wsio stikaje z Abissynji. Znak to, że wojna nedałeko.

Czy odnak dla Italji wojna może prynesty jakiś uspichy, to jeszcze pytanie? i zahadka. Wojna z tym pustynnym i horiaczym krajem może kosztowaty Italju wełyki straty, bo zdaje sia z pomoczju dla Abissynji pryjdut riżni inszi derżawy, jesły ne otwerto, to potajemno Wże teper riżni osoby wojskowi zi Szwecji, Francji, Turcji, i riżnych inszych derżaw pomahajut organizowaty abissyńsku armju, tworiat artylerju, budujut i dostarczajut samołety.

Na dałekim wschodi na nowo rozhoriła wojna w Chinach, Japonci znowa zaniały wełykyj prostir kraju taj posunuły sia aż do samoji dawnoji stołyci chińskoji derżawy, do Pekinu. Zbombardowały to misto zi samołetiw i wże w najbłyższych dniach zajmut bez werykoho opotu.

Tak to spokij jeszcze ne nastaw w tych krajach jaki chotiat druhomu zabraty jeho zemli, de ne panuje chrystyjańska lubow błyżnioho choczby toj kraj z imeny buw chrystyjańskym.

Odnak pamiatajmo słowa św. Ewanhełija, że chto meczem wojuje, toj wid mecza hyne". A w kożdim razi biłsze czerez wojnu stratyt, czym osiahne korystyj.

Widomosti zi świta.

Z całej wsi ocalało z pożaru tylko 5 domów. We wsi Międzyrzec Stary gminy rudzickiej powiatu wileńsko-trockiego w chwili, ghy mężczyźni zajęci byli w polu przy podziale gruntów, z nieustalonej dotąd przyczyny wybuchł pożar w jednej ze stodół. Zanim chłopi dobiegti ze wsi, ogień na skutek wiatru rozszerzył się bardzo szybko, obejmując kilka zabudowań. Sytuację pogarszał fakt, że ani we wsi, ani w okolicy niema straży ogniowej. Spłonęło 23 gospodarstwa wraz ze wszystkiemi zabudowaniami oraz kilkadziesiąt sztuk bydła. — W dwóch domach mieszkańcy przechowywali na strychu pieniądze, które padły pastwą płomieni. Z całej wsi ocalało zaledwie 5 domów. W czasie akcji ratunkowej dwie kobiety doznały poważnych poparzeń tak, że przewieziono je do szpitala w Wilnie. Na razie straty obliczają na 50 tysięcy złotych. Pomimo nawoływań wójta i sołtysa wieś półtora roku nie płaciła składek ubezpieczeniowych tak, że straciła prawo do premij asekuracyjnych.

Wojna znaczków pocztowych. Zarząd poczty czechosłowackiej zwrócił się przed kilku miesiącami do Węgier z żądaniem wycofania węgierskich 20 i 40 filerowych lotniczych znaczków pocztowych z napisem „Sprawiedliwość dla Węgier". Ponieważ Węgry odmówiły uczynienia zadość temu żądaniu, poczęła poczta czechosłowacka zwracać przesyłki, na których znajdowały się te znaczki. W odpowiedzi na to poczta węgierska nakazała zwracanie do Czechosłowacji przesyłek, na których znajdują się czechosłowackie znaczki 25 i 30 halerzowe. Na znaczkach tych znajduje się herb Słowacji.

Huragan gradowy zrywał dachy z domów. Port naddunajski Giurgiu w Rumunji był ostatnio miejscem niezwykłej katastrofy żywiołowej. Silny huragan pozrywał cały szereg dachów z domów i obalił kilka miejscowych kominów fabrycznych. Przewody elektryczne i telefoniczne zostały poprzerywane. Miasto zostało przez całą noc w ciemności. Jednocześnie spadł grad niezwykłej wielkości, ważący do 400 gramów. Szkody przekraczają 10.000,000 lei.

Straszliwa eksplozja w niemieckiej fabryce amunicji. W miejscowości Rheinsdorf w Niemczech nastąpiła w ubiegły czwartek straszliwa eksplozja w fabryce materjałów wybuchowych. W chwili gdy nastąpił wybuch pracowała fabryka w pełnej obsadzie. Po pierwszej eksplozji wybuchł pożar, który spowodował dalsze eksplozje. Ostatnia nastąpiła o godzinie 18 i dopiero około godziny 20 udało się dotrzeć do miejsca katastrofy.

Fabryka w której nastąpił wybuch była jedyną fabryką, która w myśl postanowień traktatu wersalskiego miała prawo wytwarzać amunicję dla Reichswehry. — Produkowano przedewszystkiem dynamit i proch strzelniczy. W ostatnim czasie produkcja została znacznie zwiększona. Pracowano dniem i nocą na trzy zmiany. Fabryka zatrudniała ogółem 7.000 robotników. Panował tam niezwykle ścisły rygor. Robotnicy byli bardzo dokładnie przebierani.

Piorun uderzył w grupę kosiarzy. Podczas świąt nawiedziła Francję fala upałów z miejscowemi burzami i ulewami. W Dunkierce woda zalała dużo piwnic. Pod Oranem w Algierze piorun ugodził w grupę kosiarzy. Jeden z nich poniósł śmierć, dwu nnych odniosło ciężkie porażenia. W Alpach wielkie upały spowodowały szybkie topienie śniegu. W wielu dolinach spadły lawiny.

23 osoby pokąsane przez wściekłego psa. W miejscowości Mataro w prowincji Barcelony, 23 osoby pokąsane zostały przez wściekłego psa. Z pośród pokąsanych 13 osób zmarło. Epidemja wścieklizny szerzy się również w prowincji Kordoby.

Straszna katastrofa kolejowa w Anglji. W nocy z ubiegłej soboty na niedzielę wydarzyła się w Londynie wielka katastrofa kolejowa. Na dworcu Welwyn, express, idący z Londynu wpadł na drugi express, idący do New Castle. Kilka wagonów i lokomotywa przedstawiają masę żelastwa. Zderzenie pociągów spowodowało eksplozję której huk ściągnął na miejsce wypadku, pomimo nocnej pory, licznych mieszkańców, którzy wraz z oddziałami straży ogniowej i policją wzięli udział w akcji ratunkowej. Strasznie okaleczone ciała wydobywano z wielkim trudem. Rannych odwieziono natychmiast do szpitali. Dotychczas naliczono 14 zabitych, w tej liczbie 6 kobiet i dwoje dzieci, oraz około 30 rannych, w tem kilka osób ciężko. Jedno dziecko zabite znaleziono na rękach ciężko rannej matki.

Wojna z Abisynją przeznaczeniem Włoch. Gazety w dalszym ciągu komentują mowę wygłoszoną przez Mussoliniego po przyjęciu defilady dywizji Sabauda udającej się na wojnę do Afryki wschodniej. Mowa jest przestrogą stwierdzającą, że nic nie zdoła skłonić Włoch do wycofania się. Żadne przemówienia polityków angielskich nie zdołają zatrzymać okrętów włoskich, ani rozbroić dywizyj wysłanych do Afryki wschodniej. Mussolini oświadczył, że Włochy znajdują się wobec konkretnego zadania oraz najwyższej konieczności. Żadne rady ani pogróżki nie mogą zachwiać stanowiskiem zajętem przez Mussoliniego wobec sprawy, za którą jutro Włochy wyruszą marszem wojennym ku swemu wielkiemu przeznaczeniu. Tak więc Liga Narodów swoje a Mussolini również robi swoje.

Zamach na cesarza Abisynji. Gdy pociąg wiozący cesarza Abisynji powracającego z Harraru minął stację Afden, maszynista dostrzegł tłum zgromadzony na szynach i natychmiast dał sygnał alarmowy. Z pociągu wyskoczyli wówczas członkowie eskorty wojskowej cesarza, uzbrojeni w karabiny ręczne i maszynowe. Na widok eskorty napastnicy rzucili się do ucieczki. Po naprawieniu toru pociąg ruszył w dalszą drogę. Napastnicy, których liczba wynosiła około 2 tysiące, należeli do tych samych plemion dankalskich, religji muzułmańskiej, których ofiarą padł przed kilku miesiącami urzędnik francuski Bernard na pograniczu Somalji francuskiej.

Analfabetyzm w Chinach. Komitet centralny Kuomintagu ogłosił niedawno sprawozdanie o sytuacji oświatowej w Chinach. Jak wynika z tego sprawozdania, na 436 miljonów mieszkańców Chin 200 miljonów nie umie ani czytać, ani pisać. Ogromny odsetek zupełnych analfabetów tłumaczy się częściowo znacznemi trudnościami, jakie przedstawia nauka pisania i czytania w Chinach, ponieważ alfabet chiński posiada przeszło 6.000 znaków. Rząd nankiński zamierza podjąć akcję celem polepszenia sytuacji oświatowej i zakreślił trzyletni plan nauki.

Japońskie zamiary zawojowania Chin. Powoli ale systematycznie przy pomocy swej armij Japonja dąży do opanowania całych Chin czyli innemi słowy zrobienia z tego olbrzymiego kraju swojej prowincji. Japonja żadnemu państwu nieda się mieszać do spraw chińskich, uważając siebie za jedynie powołanego do

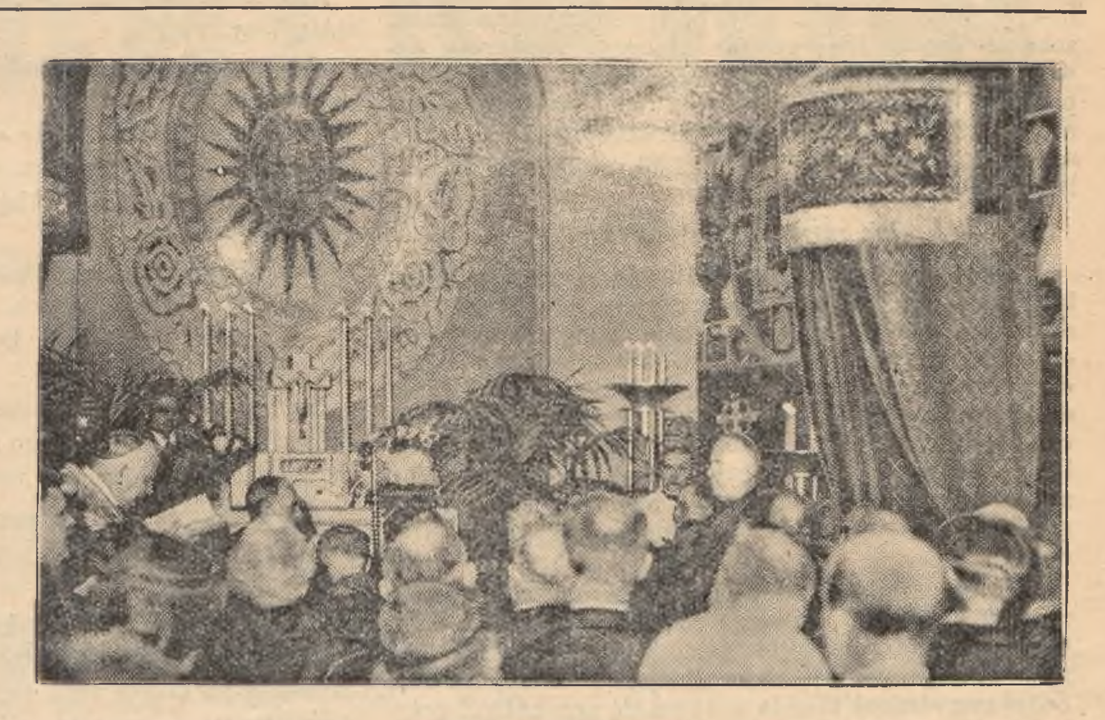
zagarniecia tego kraju. Wojska japońskie koncentrują się wzdłuż wielkiego muru pod Czan-Kai-Koan, gdzie oczekiwana jest eskadra 30 samolotów japońskich. W Pekinie panuje wielkie zaniepokojenie Gubernator prowincji Hopei Yu-Sue-Czung, którego odwołania domagają się Japończycy, opuścił dziś Pao-Ting-Fu, udając się do Szen-Si, gdzie wkrótce połączy się ze sztabem generalnym wojsk chińskich.

Burze śnieżne nad Nową Zelandją. W czasie ubiegłych świąt południowa część Nowej Zelandji nawiedzona została silnemi burzami śnieżnemi. Masy śniegu spowodowały przerwanie komunikacji telefonicznej i telegraficznej pomiędzy południową a północną częścią wyspy. Złamanych zostało wiele słupów telegraficznych. Śniegu o tej porze nie pamiętają tu krajowcy od kilkudziesięciu lat.

Na największym okręcie na świecie.

Oprócz różnych nowoczesnych urządzeń na największym i najszybszym okręcie na świecie, urządzono też obszerną kaplicę, w której podczas jazdy odprawiane jest codziennie nabożeństwo. — Okręt ten przebył obecnie już drogę powrotną z Ameryki do Europy w przeciągu 4 dni i nocy. Ilustracja nasza przedstawia ową urządzoną kaplicę, a w niej wiernych czekających na rozpoczęcie nabożeństwa.

Okręt ma 73 tysiące ton pojemności.

RZECZY CIEKAWE.

Dzikie harce ryby zapowiedzią zbliżającej się niepogody.

Wróżenie pogody za zachowaniem się ptaków i niektórych innych zwierząt należy do tak zwanych mądrości „starych ludzi“. Do rzędu tych zwierząt-barometrów przybywa ryba, której łacińska nazwa brzmi „misgurmis fossilis“ jest to ryba, której długość wynosi około 30 cm. Barwa skóry jest brudno-brunatna. Mianowicie jej pęchęrz pływny połączony jest przy pomocy systemu dźwigni kostnych z kręgosłupem. W miejscu gdzie owe kości dotykają kręgosłupa znajduje się otwór w kościach kręgosłupa tak. iż kości tworzące ową dźwignię mogą wywierać nacisk na ciecz, w której rdzeń pacierzowy jest umieszczony. Otóż gdy ciśnienie atmosferyczne spada, wówczas pęcherz rozszerza się i przesuwa przytykający do niego system dźwigni, który z kolei naciska na kręgosłup.

Nacisk ten wywołuje wielki niepokój naszej ryby. Ryba, ktora naogół zachowuje się leniwie i spoczywa zazwyczaj na dnie sadzawki, a nawet lubi zagrzebywać się w mule, poczyna pod wpływem tego podrażnienia pływać jak szalona i wyprawia dzikie harce. Harce owej ryby mogą służyć jako zapowiedź zbliżającej się niepogody.

Wiatr produkuje elektryczność.

Dwaj fizycy serbscy, prof. Severing i Glawatzki z Belgradu, twierdzą, iż udało im się skonstruować maszynę, która dokona przewrotu w przemyśle, używając wiatru jako siły produkującej prąd elektryczny. Obaj uczeni twierdzą dalej, iż maszyna pozwoli produkować energję elektryczną w takich ilościach i tak tanio, że będzie można obejść się bez węgla, ropy naftowej, jako materjałów pędnych. Projektują oni wybudowanie odpowiednich ośrodków w górach Słowacji i Dalmacji, które będą w stanie obsługiwać cały ten kraj i dostarczać mu prądu elektrycznego do obsługi linji kolejowych, tramwajowych i dla potrzeb przemysłu.

Nowoczesne łodzie podwodne.

Rola, jaką łódź podwodna odegrała w wojnie światowej, stała się przyczyną, że temu rodzajowi broni poświęca się obecnie jaknajwiększą uwagę. Postęp w budowie tych statków jest olbrzymi. Nie buduje się już dzisiaj zwyczajnych łodzi podwodnych, lecz krążowniki podwodne ogromnych rozmiarów, uzbrojone w ciężką artylerję. Największy taki krążownik podwodny posiada Francja, w statku Surcouf, który bez lądowania potrafi przebyć 20 tysięcy kilometrów. Anglja zbudowała drugi podobny olbrzym, podwodny M 2, który tak urządzony był, że potrafi zabierać ze sobą samolot. Start samolotu uskutecznia katapult, umieszczony pod pomostem komendanta. Powracający z lotu wywiadowczego samolot wciąga na pokład ramię wind. Skrzydła zostają złożone, a ptak znika znowu w swej klatce.

Grzeczne lwy.

W wielkim parku narodowym imienia prezydenta Krügera w południowej Afryce mogą turyści tak samo spotkać się oko w oko z używającym swobody lwem, jak z niedźwiedziami w parkach amerykańskich.

W pouczeniach dla zwiedzających park narodowy znajduje się taki ustęp:

Niech pan się nie niepokoji, jeżeli lwy przystaną i przyglądać się będą pańskiej maszynie. Prawdopodobnie nie widziały one jeszcze żadnego samochodu i zrazu nie mogą wyjść ze zdumienia. Przyglądają się one przedewszystkiem pańskiemu samochodowi, a nie panu. Nos zdradza lwowi, że auta nie można pożreć, że smakuje ono naftą. Nie spostrzegł on jeszcze, że w nim znajdują się istoty ludzkie, gdyż inaczej byłby uciekł. Gdy pan zobaczy lwa przed sobą na drodze idącego lub leżącego, wystarcza się wolno posuwać naprzód, a lew zejdzie z drogi. Niech pan si jednakże nie zbliża do lwicy z młodymi na mniej niż 100 metrów, gdyż tak łatwo może na pana uderzyć w mniemaniu, że pan chce skrzywdzić lwiątka.

Jak rozmnażają się grzyby.

Mało jest roślin, których sposób rozmnażania się tak długo był nieznany jak grzyby. Ich nagłe, po deszczach masowe nieraz pojawianie się, ich osobliwa postać, bez korzeni liści i kwiatów dawała podstawę do przeróżnych, nieraz misternych domysłów. Przez długi czas sądzono, że grzyby rozmnażają się taksamo jak inne rośliny z ciałek nasiennych. Owe maleńkie ciałka nasienne, czyli zarodniki wytwarzane są przez grzyby w olbrzymich ilościach. Jeden tylko grzyb może rozsiać dwa do pięciu miljonów zarodników.

Gdy zarodniki te upadną na sprzyjający ich rozwojowi grunt, wówczas rozwija się z nich przedewszystkiem sieć nitek gęsto splątanych ze sobą, rozpościerających się najczęściej pod ziemią na dość dużej przestrzeni. Sieć ta nazywa się grzybnią. Z grzybni tej wyrastają, ponad powierzchnię ziemi tak zwane grzyby, które służą do rozsiewania zarodników mieszczących się w rurkach lub tak zwanych książkach czapki.

Wskutek zupełnego braku zielonych ciałek nie mogą grzyby tak jak inne rośliny czerpać pokarmu z powietrza, ale skazane są na to, aby pożywienie pobierać od innych organizmów, na których pasożytują. Niekiedy pasożytują na organizmach żywych niekiedy na gnijących ich resztkach.

Szczególnie ważną rolę odgrywają te grzyby, które z wyżej zorganizowanemi roślinami żyją w tak zwanym symbiozie, wspomagając się wzajemnie. Tak naprzykład storczyki są przeważnie skazane na żywienie się sokami zawartemi w grzybni niektórych grzybów, które znów same ze storczyków korzystają. Podobna też przyjaźń i wzajemna pomoc ma miejsce między brzozą i pewną odmianą grzybów, które tylko pod brzozami rosną.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

Stefan Galas — p. Podkamień. Dr. Stanisław Grodziski przeprowadził biuro z powrotem na ul. Długą 5.

Anna Daciów — Turze. W najbliższych dniach będę miał sprawę załatwioną o czem doniosę.

Anna Dańków — Berlin. Sprawa się jeszcze przewlecze.

Jerena Dmyterko — Zamulińce. Sprawa o ustalenie związku jeszcze nie ukończona.

Olena Dmytrów — Słoboda Dolińska. Gdy nadejdzie odpowiedź z Wojew., sprawę ukończę.

Katarzyna Dmytrów — Pobocz. Konsulat Wiedeń jeszcze akt nie nadesłał.

Marja Dowbeńko — Chocień. Sprawa u ustalenie związku jeszcze w toku.

Katarzyna Burzyńska — Majdan. Rekurs jeszcze nie załatwiony.

Anastazja Burkun — Siedliska. Akta z Budapesztu nie nadeszły.

Wasyłyna Burdiak Tracz — Debesławcze. Czy świad. lekarskie lekarz powiatowy wystawił?

Ta jana Buhaiska — Wołczkowce. Na list odpowiedziałem pisemnie.

Anna Budziwuła — Hajworonka. Z aktami zapoznam się *a* w najbliższych dniach i odpiszę,

Jewka Budaj — Żupanie. Do kilku dni dam odpowiedź po zbadaniu akt.

Stefanja Buczma — Chorostków. Województwo związku nie ustaliło wobec czego prowadzi się dalsze dochodzenia, celem uzgodnienia metryki śmierci.

Marja Buczek — Hajworonka. Izba poszukuje akt szpitalnych i rewizyjnych i sprawa się jeszcze przedłuży.

Bronisław Brojznowski — Podhorce. Ustawa przyznaje wprawdzie rentę ochotnikom W. P. Inwalidom ale dotąd odpowiednie instrukcje Ministerjalne jeszcze nie wyszły i na skutek tego żadna decyzja co do ochotników W. P. nie zapadła.

Ołeksa Niedzielski — Dżuryn. Jeżeli Pan wyjedzie do Ameryki to aby brać rentę musi Pan zgłosić się w odnośnym Polskim Konsulacie, tu w kraju dla Pana i dla rodziny rentę zamkną. Może Pan starać się przez Starostwo rentę skapitalizować i za skapitalizowane pieniądze zakupić sobie kartę okrętową, bo sama Izba karty okrętowej kupowac nie będzie.

Anastazija Kancir — Kiernica op. Gródek Jagiell. Jeszcze z Wiednia odpow. brak.

Selma Karczman — op. Rożniatów. Toczą się badania o stosunki majątkowe.

Marja Kiernicka — Kunisowce op. Czernelica. Z Wiednia odpow. brak.

Czas prysłaty predpłatu!

Kto ne pryszłe predpłaty — ne distane gazetky!

Wydawca: Komitet redakcyjny. Za wydawcę i red. odpow. Michał Pasławski.

Drukarnia »Renoma« Kraków, Lenartowicza 6.